

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII NAUKI

♦ ♦ ♦

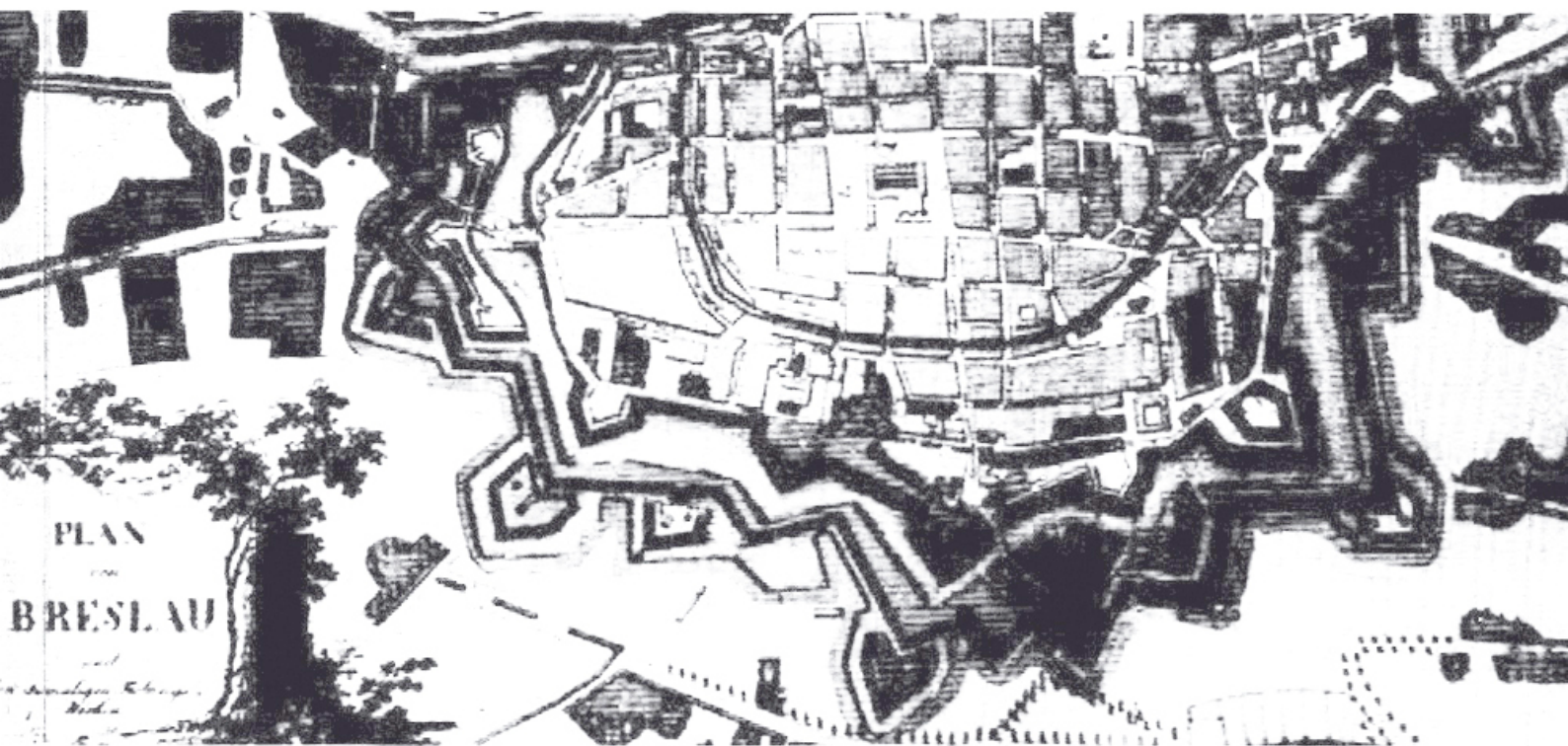
URZĄD MIEJSKI WROCŁAWIA
BIURO ROZWOJU WROCŁAWIA

Z DZIEJÓW KARTOGRAFII

Tom XI

MAPA W PRACY HISTORYKA

Pod redakcją
TERESY BOGACZ i BEATY KONOPSKIEJ

*Materiały XIX Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii
Wrocław 10–12 września 1998 r.*

WROCŁAW – WARSZAWA 1999

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII NAUKI
URZĄD MIEJSKI WROCŁAWIA
BIURO ROZWOJU WROCŁAWIA

Z DZIEJÓW KARTOGRAFII
Tom XI

MAPA W PRACY HISTORYKA

Pod redakcją
TERESY BOGACZ i BEATY KONOPSKIEJ

*Materiały XIX Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii
Wrocław 10–12 września 1998 r.*

WROCŁAW – WARSZAWA
1999

Z DZIEJÓW KARTOGRAFII

Tom XI

*

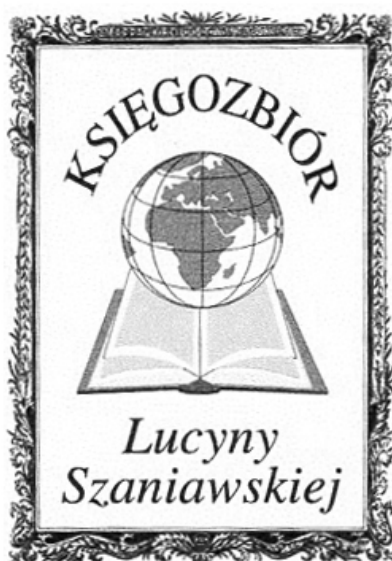
FROM THE HISTORY OF CARTOGRAPHY

Volume XI

MAPA W PRACY HISTORYKA

*

MAP IN THE HISTORIAN'S WORK

Redaktorzy
Teresa BOGACZ, Beata KONOPSKA

Współpraca redakcyjna
Jerzy OSTROWSKI

Redaktor techniczny
Dorota KOZŁOWSKA

Wydawnictwa IHN PAN
Adres redakcji: 00-330 Warszawa
Pałac Staszica – Nowy Świat 72, pok. 17

Copyright by IHN PAN 1999 r.

ISSN: 0138-0850
ISBN: 83-86062-66-5

Skład komputerowy: RETRO-ART

Druk: Wydawnictwo i Drukarnia „Silesia”
Plac Staszica 10, Wrocław

SPIS TREŚCI

<i>Andrzej Tomczak</i> – PRZEDMOWA	XI
<i>Zbigniew Wójcik</i> – ZBIGNIEW RZEPA (1923–1993)	1
 DAWNA MAPA JAKO ŹRÓDŁO W WARSZTACIE HISTORYKA	
<i>Stanisław Alexandrowicz</i> – DAWNA MAPA JAKO NARZĘDZIE PRACY HISTORYKA	17
<i>Janina Stoksik</i> – RĘKOPIŚMIENNE PRZEKAZY KARTOGRAFICZNE JAKO ŹRÓDŁO HISTORYCZNE	25
<i>Halina Szulc</i> – PLAN RĘKOPIŚMIENNY WSI Z POCZĄTKU XIX W. JAKO ŹRÓDŁO HISTORYCZNE	37
<i>Janusz Gołaski, Maria Jankowska</i> – DAWNA MAPA W PRACY HISTORYKA GEODEZJI	45
<i>Wolfgang Kreft</i> – HISTORISCHE LUFTBILDER SCHLESIENS ALS QUELLE DER LANDESGESCHICHTLICHEN FORSCHUNG UND DER REGIONALEN RAUMBEOBACHTUNG	59
<i>Wanda Kononowicz</i> – DAWNE MAPY I PLANY MIAST W WARSZTACIE HISTORYKA URBANISTYKI NA PRZYKŁADZIE WROCŁAWIA	72
<i>Wiktor Grygorenko</i> – MAPA GEOGRAFICZNA – ŹRÓDŁOWY DOKUMENT W BADANIACH HISTORYCZNYCH	82
<i>Aldona Ertman</i> – MAPY PRZYRODNICZE W <i>STATYSTYCZNYM ATLASIE KRÓLESTWA POLSKIEGO</i> (1840) – GENEZA, WARTOŚCI HISTORYCZNE I WSPÓŁCZESNE ZNACZENIE ŹRÓDŁOWE	86
<i>Zbigniew Wójcik</i> – O WYKORZYSTANIU DAWNYCH MAP WE WSPÓŁCZESNEJ KARTOGRAFII SOZOGEOLOGICZNEJ	100
<i>Piotr Greiner</i> – MAPY GÓRNICZE JAKO ŹRÓDŁO HISTORYCZNE (NA PRZYKŁADZIE MAP ŚLĄSKA DO KOŃCA XVIII W.)	105

<i>Dariusz Przybytek</i> – DAWNE MAPY ŚLĄSKA ŹRÓDŁEM DLA REGIONALNEJ KARTOGRAFII HISTORYCZNEJ	112
MAPA JAKO SPOSÓB WYPOWIEDZI HISTORYKA	
<i>Beata Konopska</i> – EWOLUCJA TREŚCI MAP W POLSKICH ATLASACH HISTORYCZNYCH	125
<i>Alojzy Zielecki</i> – SZKOLNA MAPA HISTORYCZNA JAKO NARRACJA HISTORYCZNO-DYDAKTYCZNA	131
<i>Grzegorz Strauchold</i> – SZKOLNA MAPA HISTORYCZNA DOKUMENTEM CZASU. DZIEJE POLSKI I ŚWIATA OSTATNIEGO PÓŁWIECZA	145
<i>Bolesław Wolny</i> – KARTOGRAFICZNA REKONSTRUKCJA TOPOGRAFII TERENU Wczesnośredniowiecznego SZCZECINA	154
<i>Teresa Bogacz</i> – KILKA UWAG O KARTOGRAFICZNEJ TRANSFORMACJI TEKSTU NA PRZYKŁADZIE OPISÓW GEOGRAFICZNYCH ŚLĄSKA Z DOBY RENESANSU	159
<i>Izabela Hajkiewicz</i> – KARTOGRAFIA HISTORYCZNA WE LWOWSKIEJ „KSIĄŻNICY-ATLAS“ I PPWK S.A. – ODDZIAŁ WROCŁAW	165
<i>Stanisław Litak</i> – PROJEKT WYZNANIOWEJ MAPY RZECZYPOSPOLITEJ W DRUGIEJ POŁOWIE XVIII W.	175
<i>Peter Jordan</i> – KÖNNEN ETHNISCHE KARTEN OBJEKTIV SEIN? MÖGLICHKEITEN UND GRENZEN ETHNISCHER KARTOGRAPHIE	185
<i>Bogusław Czechowicz</i> – KILKA UWAG NA TEMAT MAPY JAKO NARZĘDZIA PRACY HISTORYKA SZTUKI (NA PRZYKŁADZIE HISTORIOGRAFII ARTYSTYCZNEJ ŚLĄSKA)	195
<i>Jerzy Ostrowski</i> – MAPY HISTORYCZNE W POLSKICH ATLASACH NARODOWYCH I REGIONALNYCH	210

WYKORZYSTANIE DAWNYCH MAP	
ZGROMADZONYCH W ZBIORACH KARTOGRAFICZNYCH	
<i>Lucyna Kublin, Lucyna Szaniawska</i> – KTO I DO JAKICH CELÓW KORZYSTA Z DAWNYCH MAP W ZAKŁADZIE ZBIORÓW KARTOGRAFICZNYCH BIBLIOTEKI NARODOWEJ	219
<i>Roman Wytyczak</i> – KTO I DO JAKICH CELÓW KORZYSTA Z DAWNYCH MAP W GABINECIE KARTOGRAFII OSSOLINEUM WE WROCŁAWIU	224
<i>Krystyna Szykuła</i> – KOLEKCJONERSKA WARTOŚĆ ZBIORÓW KARTOGRAFICZNYCH BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ WE WROCŁAWIU (BUWr.) A UDOSTĘPNIANIE	228
<i>Kazimierz Ewicz</i> – UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW KARTOGRAFICZNYCH W BIBLIOTECE RACZYŃSKICH	240

CONTENTS

<i>Andrzej Tomczak</i> – INTRODUCTION.	XI
<i>Zbigniew Wójcik</i> – ZBIGNIEW RZEPA (1923-1993).	1

OLD MAPS AS A SOURCE IN HISTORIAN'S ACTIVITIES

<i>Stanisław Alexandrowicz</i> – OLD MAP AS AN INSTRUMENT IN HISTORIAN'S WORK.	17
<i>Janina Stoksik</i> – HAND-WRITTEN CARTOGRAPHICAL WORKS AS A HISTORICAL SOURCE.	25
<i>Halina Szulc</i> – A HAND-WRITTEN PLAN OF A VILLAGE FROM THE BEGINNING OF 19 TH CENTURY AS A HISTORICAL SOURCE.	37
<i>Janusz Gołaski, Maria Jankowska</i> – OLD MAP IN THE WORK OF THE HISTORIAN OF GEODESY.	45
<i>Wolfgang Kreft</i> – HISTORISCHE LUFTBILDER SCHLESIENS ALS QUELLE DER LANDESGESCHICHTLICHEN FORSCHUNG UND DER REGIONALEN RAUMBEOBACHTUNG.	59
<i>Wanda Kononowicz</i> – OLD MAPS AND TOWN PLANS IN THE WORK OF THE HISTORIAN OF TOWN- PLANNING, BASED ON THE EXAMPLE OF WROCŁAW.	72
<i>Wiktor Grygorenko</i> – GEOGRAPHICAL MAP AS A SOURCE-DOCUMENT IN HISTORICAL RESEARCH.	82
<i>Aldona Ertman</i> – NATURAL HISTORY MAPS IN THE STATISTICAL ATLAS OF THE POLISH KINGDOM (1840), THEIR ORIGIN, HISTORICAL VALUE AND PRESENT SOURCE IMPORTANCE.	86
<i>Zbigniew Wójcik</i> – ON HOW TO USE OLD MAPS IN MODERN SOZOGEOLOGICAL CARTOGRAPHY.	100

<i>Piotr Greiner</i> – MINING MAPS AS A HISTORICAL SOURCE (BASED ON THE EXAMPLE OF THE SILESIA MAPS UP TO THE END OF 18TH CENTURY)	105
<i>Dariusz Przybytek</i> – OLD SILESIA MAPS AS SOURCE FOR THE REGIONAL HISTORICAL CARTOGRAPHY.	112

MAP AS A WAY TO EXPRESS HISTORIAN'S POINT OF VIEW

<i>Beata Konopska</i> – EVOLUTION IN THE CONTENTS OF MAPS IN POLISH HISTORICAL ATLASES.	125
<i>Alojzy Zielecki</i> – SCHOOL HISTORICAL MAPS AS A HISTORICAL-DIDACTIC NARRATION.	131
<i>Grzegorz Strauchold</i> – SCHOOL HISTORICAL MAP AS A DOCUMENT OF ITS TIMES. HISTORY OF POLAND AND THE WORLD WITHIN LAST HALF-CENTURY.	145
<i>Bolesław Wolny</i> – CARTOGRAPHICAL RECONSTRUCTION OF THE LAY OF THE LAND OF EARLY-MEDIEVAL SZCZECIN	154
<i>Teresa Bogacz</i> – SOME REMARKS ON THE CARTOGRAPHICAL TEXTUAL TRANSFORMATION, BASED ON THE RENAISSANCE GEOGRAPHICAL DESCRIPTIONS OF SILESIA	159
<i>Izabela Hajkiewicz</i> – HISTORICAL CARTOGRAPHY IN "KSIĄŻNICA- ATLAS" (LWÓW) AND PPWK S.A. – UNIT WROCŁAW	165
<i>Stanisław Litak</i> – A DRAFT OF A DENOMINATIONAL MAP OF THE REPUBLIC OF POLAND IN THE LATTER PART OF 18TH CENTURY	175
<i>Peter Jordan</i> – KÖNNEN ETHNISCHE KARTEN OBJEKTIV SEIN? MÖGLICHKEITEN UND GRENZEN ETHNISCHER KARTOGRAPHIE	185
<i>Bogusław Czechowicz</i> – SOME REMARKS ON THE MAP AS AN INSTRUMENT IN THE WORK OF THE HISTORIAN OF ART. (BASED ON THE SILESIA ARTISTIC HISTORIOGRAPHY).	195
<i>Jerzy Ostrowski</i> – HISTORICAL MAPS IN POLISH NATIONAL AND REGIONAL ATLASES	210

OLD MAPS FROM CARTOGRAPHICAL COLLECTIONS USED TODAY

<i>Lucyna Kublin, Lucyna Szaniawska</i> – WHO AND WHAT FOR USES OLD MAPS IN THE CARTOGRAPHICAL COLLECTION DEPARTMENT OF THE NATIONAL LIBRARY.	219
<i>Roman Wytyczak</i> – WHO AND WHAT FOR USES OLD MAPS I N THE CARTOGRAPHICAL COLLECTION OF OSSOLINEUM IN WROCŁAW.	224
<i>Krystyna Szykuła</i> – CARTOGRAPHICAL COLLECTIONS OF THE WROCŁAW UNIVERSITY LIBRARY, THEIR VALUE FOR COLLECTORS AND AVAILABILITY TO THE PUBLIC.	228
<i>Kazimierz Ewicz</i> – CARTOGRAPHICAL COLLECTIONS OF THE RACZYNSKI LIBRARY AND THEIR AVAILABILITY TO THE PUBLIC	240